

Nederland is een winnaar (of toch niet)

Nederland marcheert de top-vijf binnen op de internationale ranglijst van meest concurrerende economieën. Klopt de kritiek wel op het kennisbeleid of is er toch iets anders aan de hand? „We zijn wel degelijk aan het potverteren.”

Door onze redacteur
IEROEN WESTER

ROTTERDAM. Wat hebben critici er een plezier aan beleefd. Het innovatieplatform – een rijke bron van vermaak. Dat ongrijpbare gremium van wetenschappers, ondernemers en bestuurders die zich vol overgave de vernieuwing van de volgende eeuw in vergaderden. En ondertussen gleeed Nederland af: met onderwijs, met onderzoeksinvesteringen, met innovatie. Ook in de huidige verkiezingscampagne zijn zorgen over het armetierige kennisbeleid een vertrekpunt in de discussie.

Maar klopt dat beeld wel? Nederland is de laatste tien jaar gestaag gestegen op de wereldranglijst van 144 concurrerende economieën, concluderen onderzoekers van het *World Economic Forum*. Dit jaar marcheert Nederland voor het eerst sinds 2000 de top-vijf binnen, weer twee plaatsen hoger dan vorig jaar, zo werd vanochtend bekend. Met als een van de belangrijkste verklaringen: het stabiele innovatiebeleid van diverse achtereenvolgende kabinetten.

Henk Volberda, hoogleraar strategisch management aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, is eindverantwoordelijk voor de dataverzameling in Nederland. Hij looft het overheidsbeleid van de laatste jaren en wijst op de sterke punten van de Nederlandse economie: de Rotterdamse haven met zijn Tweede Maasvlakte, luchthaven Schiphol, die in het buitenland gevraagd wordt om zijn logistieke expertise te delen en de hoogwaardige marktwerking in Nederland. „Zie hoe markten zijn geliberaliseerd. Wij hebben nauwelijks handelsbarrières”, zegt hij. Op sommige prestatie-indicatoren die de marktwerking meten is Nederland zelfs wereldwijd nummer één.

Waarom scoort Nederland zo hoog als economie? Onder meer doordat de infrastructuur van Nederland, waar de export en de economie al jarenlang op drijven, zo'n goede basis heeft gelegd. Dat halen andere landen niet zomaar in. Daarnaast worden bedrijven volgens Volberda professioneel geleid en zijn de distributienetwerken

in het bedrijfsleven strak georganiseerd. „En als je het dan iets beter doet op de factor 'innovatie', zie je dat vrij snel terug in de algemene score van het land.”

Hij wijst op het grote contrast met mediterrane landen. Daar zijn markten minder volgroeid waardoor er een „concurrentiekloof” bestaat. „En die wordt steeds groter”, waarschuwt de onderzoeker.

Volberda onderschrijft dat Nederland slecht scoort op investeringen in onderzoek en ontwikkeling. „Dat doen we nog steeds slecht”, en ook de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven blijft achter. Maar de relatief hoog opgeleide Nederlandse bevolking maakt veel goed.

Wetenschapper Piet Borst heeft zijn bedenkingen bij de internationale concurrentieranglijst. „Er zitten erg veel kortetermijneffecten in, daar profiteren we nu van. Maar we zijn aan het potverteren. De kennisbasis van Nederland kalft wel degelijk af. De overheid investeert al jarenlang minder dan het gemiddelde in de Europese Unie. De schadelijke effecten zie je pas over een generatie, zoals we nu profiteren van de investeringen in onderzoek van twintig jaar geleden.”

Juist omdat Nederland traditioneel een handelsland is, en dus minder maakindustrie heeft, wordt er door het bedrijfsleven minder geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling. Borst: „Dat zou de overheid moeten compenseren. We zouden hier bovengemiddeld in moeten investeren, maar het omgekeerde gebeurt.”

Volberda is zich bewust van de kwetsbaarheid van de ranglijst. Maar dat Nederland zo slecht scoort door een „rigide arbeidsmarkt” is volgens de wetenschapper geen probleem. „Het is een *blessing in disguise*. Doordat werkgevers niet makkelijk van hun werknemers kunnen afkomen, investeren ze sneller in personeel. Bovendien hebben we een prima flexibele schil van uitzendkrachten en zelfstandigen zonder personeel. En bij saneringen en herstructureringen werken de sociale partners vergeleken met het buitenland nog altijd heel goed samen. Onze arbeidsmarkt functioneert vrij aardig.”

Juichen over de ranglijst is het laatste wat Volberda wil doen. Zo duikelde Nederland tussen 2000 en 2002 van de vierde naar de dertiende plaats. Sindsdien klimt Nederland stukje bij beetje uit het dal. Hij pleit daarom net als de critici van het Nederlandse kennisbeleid voor extra investeringen. Want in de top-vijf blijven is veel moeilijker dan in de top-vijf komen. „Een goede klassering komt te voet en gaat te paard.”

Nr. 1

Intensiteit van

lokale concurrentie (vorig jaar 6e)

Nr. 1

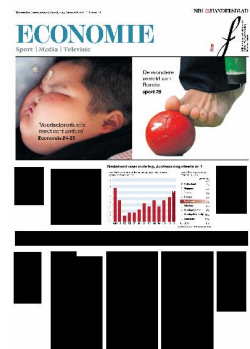
Controle op vrije markt functioneert goed. (vorig jaar tweede)

Nr. 130

Flexibiliteit van lonen (vorig jaar 132ste)

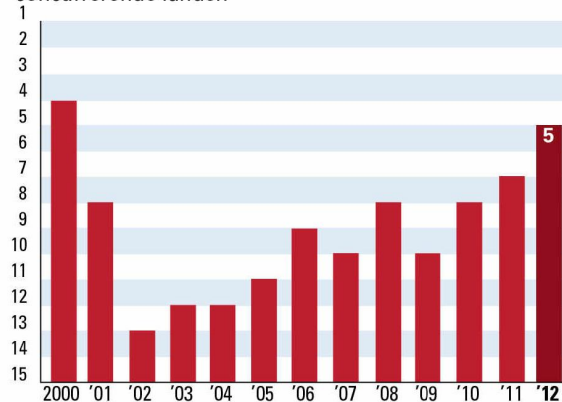
Nr. 126

Kosten van aannemen en ontslaan personeel (vorig jaar 121ste)

Nederland weer in de top, Zwitsers nog steeds nr. 1

De Nederlandse positie op de ranglijst van meest concurrerende landen

Top-10 concurrerende landen in 2012

Rang	Land	positie t.o.v. 2011
1	Zwitserland	(1=)
2	Singapore	(2=)
3	Finland	(4▲)
4	Zweden	(3▼)
5	Nederland	(7▲)
6	Duitsland	(6=)
7	Verenigde Staten	(5▼)
8	Verenigd Koninkrijk	(10▲)
9	Hong Kong	(11▲)
10	Japan	(9▼)

NRC 050912 / M.J. / Bron: RSM Erasmus Universiteit